

→ Een nieuwe start

Onderwijs bij Horsterveen: van uitdaging naar succesverhaal

In het Limburgse plaatsje Evertsoord bevindt zich één van de vier locaties van de Rijks Justitiële Jeugdinrichtingen (RJJI): Horsterveen. Hier verblijven jongens in de leeftijd van 18 tot 24 jaar die om strafrechtelijke redenen zijn opgenomen in het kader van preventieve hechtenis of jeugdetentie. Sinds januari 2022 verzorgt Koraal hier net als op de locatie Den Hey-Acker in Breda (Het Ginnekencollege) onderwijs. Hoe het is om onderwijs te geven én te krijgen op deze bijzondere plek, vertellen onderwijscoördinator Roel van Hooft, docent Manette Hol en gedetineerde Brian.

→ Brian (niet zijn echte naam), Manette Hol en Roel van Hooft

Roel: "Een nieuwe locatie vanaf het begin opstarten als onderwijscoördinator is erg interessant. Een onderwijsplan opstellen, de dagelijkse gang van zaken organiseren, het team van collega's samenstellen en begeleiden en lesgeven: het is een leuke functie. En hoe cliché het ook klinkt, echt

elke dag is hier anders. Ik ben de schakel tussen onderwijs en justitie en zoek daarin zoveel mogelijk de verbinding."

Manette, van oorsprong docent Nederlands, is verantwoordelijk voor de theorielessen. "Ik vind het vooral heel mooi dat je de

vrijheid hebt om te ontwikkelen: we zijn vrij om zelf te bepalen wat het best werkt voor de jongens. Dit doen we in samenwerking met justitie, de afdelingen en gedragswetenschappers. Iedereen is zo betrokken met elkaar, dat is echt kenmerkend voor deze locatie."

Onderwijsaanbod

Manette: "Eigen verantwoordelijkheid wordt hier veel geprikkeld, ook tijdens de lessen. Wat willen de jongeren zelf leren? We zijn bezig met het ontwikkelen van een lessen-cyclus, waarbij we kunnen putten uit lesmateriaal van RJJl's Den Hey-Acker en De Hunnerberg, maar we merken dat veel van dit lesmateriaal niet aansluit bij onze oudere doelgroep. Om die reden betrekken we de jongeren bij het bedenken van onderwerpen en evalueren we elke gegeven les samen met de docenten om te bekijken of we die les kunnen hergebruiken."

"Je kunt echter nooit op alle wensen van de jongeren aansluiten. Deze week behandelden we bijvoorbeeld onderwerpen zoals sollicitatiebrieven en sollicitatiegesprekken, waarop Brian aangaf daar geen behoefte aan te hebben. Omdat hij wel specifieke ambities heeft voor de toekomst, hebben we op individueel niveau bekeken waar hij behoefte aan heeft. Op die manier stimuleren we de intrinsieke motivatie van de jongeren; we bieden veel maatwerk aan."

Roel: "Brian heeft een hbo-diploma op zak, maar er komen hier ook jongens die al heel lang niet meer naar school zijn geweest en moeite hebben om hun motivatie voor school

→ Roel van Hooft: "Een onderwijsplan opstellen, de dagelijkse gang van zaken organiseren, het team van collega's samenstellen en begeleiden en lesgeven: als onderwijscoördinator heb ik een leuke functie!"

weer op te pakken. Er zijn grote verschillen en dat vraagt om aanpassing van de jongeren én docenten. Het werven van medewerkers was in het begin dan ook het moeilijkst. We hebben nu een team waar we volledig achter staan, met de goede achtervang vanuit Het Ginnekencollege natuurlijk."

Vertrouwen

Wat iemand geschikt maakt om te werken bij de locatie Horsterveen, kan niemand beter vertellen dan Brian: "Het is heel belangrijk dat je met ons meeleeft en ons begrijpt. Goede begeleiding is erg belangrijk, net als persoonlijke aandacht. En vooral ook humor, want je moet wel kunnen lachen!"

Roel en Manette hebben hier zelf ook nog wel wat punten aan toe te voegen. Manette: "Je moet in ze geloven. Deze jongeren hebben zo vaak gehoord dat ze er niet toe doen en iets niet kunnen, terwijl ze heel veel in hun mars hebben. Het is juist de kracht om samen te kijken naar wat ze wel kunnen en hen weer het vertrouwen te geven." Roel: "Deze jongens hebben allemaal het nodige meegemaakt en voelen haarfijn aan of ik wel of niet eerlijk ben. Als ik een show opvoer dan prikken ze hier direct doorheen. Beloof geen dingen die je niet waar kunt maken."

In de relatief korte periode van verblijf op de locatie Horsterveen, maximaal drie maanden, worden toch grote stappen gezet. Roel: "De kunst is om kleine stapjes te zien, die vaak voor de jongens juist heel groot zijn. Zo kan het volbrengen van tien minuten binnen een les voor een jongen die in zijn schoolloopbaan enkel negatieve ervaringen heeft gehad soms

→ Enkele sfeerbeelden van RJI Horsterveen in het Limburgse Evertsoord.

al een grote overwinning zijn. Als je met die bril kunt kijken, zie je grote stappen." Manette: "Door die kleine successen te vieren, word je veel dankbaarder voor alles wat hier gebeurt."

Gemiddeld verblijven de jongeren hier negentien dagen, soms is iemand dezelfde dag weer weg. Brian: "Je probeert met elkaar één groep te zijn, maar dat is best lastig als iemand er heel kort is. Dan ben je geneigd er minder tijd in te stoppen dan wanneer je weet dat iemand anders wel twee maanden blijft." Manette: "Dat kan het lastig maken om onderwijs te geven en daarom werken we met een 13-weken lessencyclus. Daarin staan voor theorie zeven op zichzelf staande lessen per week, die verbonden zijn aan één centraal

wekelijks thema. Hierdoor maakt het niet uit wanneer een jongere in- of uitstroomt. Als blijkt dat een thema aansluit bij de groep en er zijn geen wisselingen, dan gaan we er wat langer op door."

Roel: "Bij sport, techniek en zelfredzaamheid werken we ook met een cyclus van dertien weken. Bij techniek leren we bijvoorbeeld hoe je een fietsband plakt. We proberen ze dingen - waar ze buiten direct wat aan hebben - kort en krachtig te leren. Belastingaangifte doen is ook zo'n voorbeeld."

Leermoment

De dag na het interview komt Brian weer vrij, een bijzonder moment. Brian: "Ik heb hier

→ Manette Hol: "De kunst is om kleine stapjes te zien, die vaak voor de jongens juist heel groot zijn. Door die kleine successen te vieren, word je veel dankbaarder voor alles wat hier gebeurt."

geleerd hoe ik met anderen om moet gaan. Je maakt hier verschillende mensen mee, ik weet nu hoe ik mezelf moet zijn en blijven. Iedereen zit hier voor zijn eigen straf, maar je bent toch samen. Van het onderwijs heb ik sowieso veel geleerd. Toen we het over opleidingen hadden, kreeg ik bijna zin om weer te gaan leren. Bijna dan. Ik ben sporter en kan niet wachten om weer op het veld te staan én om naar mijn gezin te gaan. Ik wil een goede vader zijn." ■